

Брати Мауглі

Редьярд Кіплінг

Переклад: Дарія Радієнко

Ніч несе на крилах вечірній птах,

Кажан вилітає з півми.

А людей у полоні тримає страх,

Бо вільні до ранку ми.

Наша влада – з вечора до світання,

Коли Зграя в лісі панує.

Чуєш поклик? Доброго полювання

Всім, хто Закон шанує!

Нічна пісня Джунглів

Надвечір жаркого дня в Сіонійських горах батько Вовк прокинувся після свого денного спочинку, почухався, позіхнув і струсонув обважнілими лапами, щоб розігнати дрімоту. Мати Вовчиця спала, поклавши свою велику сіру голову на чотирьох вовченят, а вони вовтузилися і тихенько скавуліли, і місяць заглядав у печеру, де жила вовча родина.

– Еге! – сказав батько Вовк. – Час іти на полювання.

Він хотів було податися з гори у видолинок, аж раптом низькоросла тінь з кошлатим хвостом кинулася на поріг і занила:

– Хай тобі щастить, о Володарю Вовків! Щастя і міцних білих зубів твоїм славним діткам. Нехай вони не забувають, що в цім світі є голодні!

То був шакал, підлий Табакі, – усі вовки Індії зневажають Табакі за те, що він усюди нишпорить, збурює ворожнечу, розносить плітки і збирає покидь на сільському смітнику. І все ж таки вони бояться Табакі, бо він частіше з поміж інших звірів у джунглях хворіє на сказ, а тоді никає лісом і може вкусити кожного, хто трапиться назустріч. Навіть тигр тікає від ницого скаженого Табакі, бо сказ – це найстрашніше лихо для дикого звіра. У нас цю хворобу називають сказом, а звірі прозвали її "дівані" і тікають від неї.

– Можеш зайти і подивитися сам, – похмуро мовив батько Вовк. – Немає тут ніякої поживи.

– Для вовка – так, – зігнувся Табакі. – А для такого сіромахи, як я, і обгризений маслак – розкіш. Ми, Гідур логи – шакали, – харчами не перебираємо.

Він шмигнув у глиб печери, схопив оленячу кістку, на якій лишалося трохи м'яса, і, радий радісінкий, вдоволено захрумав.

– Дякую за частування, – сказав він, облизуючись. – Які гарні, славні діточки! Які в них великі очі! А вони ж іще такі дрібні! Та що це я кажу, – мені слід пам'ятати, що королівські діти змалечку вже як дорослі.

Табакі пречудово знав, що хвалити дітей уголос не годиться – бо так їх можна

зурочити, – і тішився, бачачи, як знітилися їхні батько й мати.

Він трохи помовчав, зловтішаючись, що вчинив капость, а потім додав:

– Шер Хан, Великий Тигр, змінив місце ловів. Цього місяця він полюватиме тут, у горах. Отак він сказав.

Шер Хан облюбував місцину за двадцять миль звідси, біля річки Вайнганги.

– За яким правом? – гримнув батько Вовк. – Закон Джунглів забороняє міняти місце ловів без попередження! Він розполохає здобич на багато миль довкола, і що мені робити? Мушу нині полювати за двох.

– Недаремно рідна мати назвала його Лангрі – Кульгавий, – презирливо докинула мати Вовчиця. – Він змалку кульгає на одну ногу, от і вистежує тільки домашню худобу. Селяни на берегах Вайнганги його ненавидять, а тепер він утік сюди і лихо веде за собою: люди полюватимуть за ним у хащі, зловити не зможуть, а нам із дітьми куди подітися, коли вони підпалять траву? Уклінна дяка Шер Хану!

– То що – передати йому вашу подяку? – прискалив око Табакі.

– Геть, паскудо! – рикнув батько Вовк. – Швендйай зі своїм паном! Ти сьогодні вже своє зробив.

– Ну що ж, піду, – хихикнув Табакі. – Згодом Шер Хан і сам подасть голос. Он він – у долині. Я міг би й не трудити ноги, щоб сповістити про це.

Батько Вовк прислухався: унизу, в долині при невеликій річці, пролунало люте й злісне ревіння тигра, котрий упустив здобич і з досади казився на всю околицю.

– От недоріка! – мовив батько Вовк. – Зчинити галас на нічних ловах! Чи він не може відрізнити наших оленів від товстих буйволів з Вайнганги?

– Цить! Він вистежує не буйвола і не оленя, – озвалася мати Вовчиця. – Він полює на людину.

Ревіння змінилося глухим риком, що лунав немовби звідусіль. Це був той рик, що до смерті лякає дроворубів і селян, коли вони ночують у лісі, і часом змушує їх бігти просто до тигра в пазурі.

– Кажеш, на людину! – батько Вовк вишкірив свої білі зуби. – Невже йому мало усілякої дрібноти та жаб у болоті, що його потягло на людське м'ясо, та ще й на наших угіддях?

Закон Джунглів, який завжди передбачливий, дозволяє звірам вистежувати людей лише тоді, коли вони навчають свою малечу полювати на здобич. Але навіть тоді звір не може вбити людину в тих краях, що їх обжила згряя чи його сім'я. Після загибелі людини з'являються білі люди на слонах, з рушницями і юрми темношкірих людей з гонгами та смолоскипами; і тоді усім звірам у джунглях буде скрутно. А ще звірі знають, що людина – найбільш слабке та безпорадне створіння з поміж усіх, і поважному мисливцю не годиться її чіпати. Вони кажуть – і це правда, – що в людоджерів лисіє хутро і випадають зуби.

Ричання стало гучнішим і завершилося оглушливим "А р р!" – так тигр сповіщає, що готовий до нападу.

Потім почулося озвіріле виття, не таке, як зазвичай у тигра.

- Спіймав облизня, - мовила мати Вовчиця. - Ти диви!

Батько Вовк майнув на розвідини і неподалік від печери почув розлючений рик Шер Хана, що шарудів у заростях.

- Цей дурило обпік собі лапи! З дурного розуму стрибонув у вогнище дроворуба! - пхикнув батько Вовк. - А за ним і Табакі.

- Хтось лізе сюди, - сказала мати Вовчиця, нашорошивши одне вухо. - Пильнуй.

У заростях почувся тихий шурхіт, і батько Вовк присів на задні лапи, готуючись до стрибка. І якби хтось цієї миті подивився на нього, то побачив би найбільше диво - як вовк завмер посеред стрибка. Він кинувся наперед, іще не бачачи, на що кидається, і раптом уляк на місці. Тобто він підстрибнув на чотири п'ять футів угору і грудкою впав на землю.

- Людина! - прогарчав він. - Людське дитинча! Поглянь!

Перед ним, схопившись за нахилену до землі гілку, стояв голісінький смаглявий малюк, що ледь навчився ходити, - малесенька, ніжна жива грудочка. Такої дитини ще ніколи зроду ніхто не бачив уночі та ще й біля вовчого лігва. Малюк подивився в очі батькові Вовку і засміявся.

- Ти диви, людське дитинча! - подивовано сказала мати Вовчиця. - Я їх ще ніколи не бачила. Ану принеси його сюди.

Вовк зазвичай носить своїх вовченят у пащі, тому він може, коли треба, взяти в зуби яйце і не розчавити його; і хоча зуби батька Вовка ухопили за спину малюка, коли він поклав дитину між вовчєнятами, на шкірі не лишилося й сліду.

- Яке ж воно малесеньке! Голе, а таке хоробре! - лагідно мовила мати Вовчиця. (Малий пробирався між вовчєнятами ближче до її теплого підчерев'я.) - О, та ще й узявся смоктати разом з усіма! То он яке воно, людське дитя! Яка б то вовчиця могла похвалитися, що має серед своєї малечі людську дитину?

- Я чув, таке колись бувало, тільки не в нашій Зграї і не за моєї пам'яті, - сказав батько Вовк. - Шерсті на ньому немає, і я міг би його вбити одним махом. Та ба - він мене не боїться!

При вході в печеру стало темно - велика кута́ста голова і шия Шер Хана затулили отвір. За ним верещав Табакі:

- Пане, пане, він побіг сюди!

- О, яка честь - до нас навідався Шер Хан! - мовив батько Вовк, грізно зблиснувши очима. - Чого бажає Шер Хан?

- Віддай мою здобич! Людський вилупок сховався тут, - оголив ікла Шер Хан. - Його батьки втекли. Віддайте дитину мені.

Шер Хан, як і казав батько Вовк, стрибнув через вогнище дроворуба, ненароком обпік лапи і розлютився. Проте батько Вовк дуже добре знав, що вхід до печери для тигра завузький. У тому місці, де Шер Хан стояв зараз, він не зміг би навіть ворухнути лапою. Йому було ніде розвернутись, як небораці, котрий надумав битись у діжці.

- Вовки - вільний народ, - сказав батько Вовк. - Вони слухаються тільки свого ватажка, а не якогось там смугастого людожера. Людська дитина належить нам. Якщо

захочемо, то самі її вб'ємо.

- "Захочемо!" А мені що з того? Клянуся буйволом, якого я вполював, я не буду стовбичити біля вашого смердючого кубла і випрохувати те, що і так моє за правом! Це кажу я, Шер Хан!

Ревіння тигра відлунила печера. Мати Вовчиця, відкинувши від себе вовченят, рвонулася вперед, і її очі, що сяйнули у півтмі двома зеленими вогниками, стрілися з червонястими очима Шер Хана.

- А я, Ракша (Чортиця), кажу тобі: людське дитинча моє, Лан грі, і лишиться в мене! Ніхто його не вб'є. Воно житиме і полюватиме у Зграї, разом з усіма! Гей, ти, мисливцю на голих дітлахів, рибожере, жаб'ячий глитаю, - настане час, і він вистежить тебе! А тепер геть звідси - бо, клянуся оленем, якого я вполювала (а я не вживаю стерва), ти полетиш до дідька, кульгаючи на всі чотири лапи, обсмалений лісовий покидьку! Геть звідси!

Батько Вовк дивився на неї із захватом. Він уже призабув ті часи, коли змагався за свою Вовчицю в чесному бою з п'ятьма вовками, - ті часи, коли вона полювала у Зграї і недаремно мала прізвисько Чортиця. Шер Хан не боявся батька Вовка, та з Вовчицею стати на герць не посмів: знав, що перевага на її боці й вона битиметься не на життя, а на смерть. Він із гарчанням позадкував з печери і, опинившись ззовні, ревнув:

- У своєму кублі і собака гавкає! Заждіть, що скаже Зграя про цього прибуду - людського покидька! Дитина моя, і рано чи пізно я її зжеру, довгохвості злодюги!

Мати Вовчиця задихано впала ницьма біля своїх вовченят, і батько Вовк похмуро мовив до неї:

- Цього разу Шер Хан казав слухне: малого треба показати Зграї. Ти намислила лишити його собі, Мати?

- Лишити його собі? - важко дихаючи, відлунила Вовчиця. - Та воно ж само прийшло до нас, голе голісіньке, темної ночі, - і все ж таки не побоялося! Поглянь, воно уже відпихає одного з моїх вовченят! Цей кульгавий людоджер убив би його і втік на Вайнгангу, а люди з помсти зруйнували б наше лігво. Лишити його собі? Так, я його лишаю. Ану, лежи тихо, жабеня! О, Мауглі - так я й називатиму тебе, Жабеня Мауглі, - настане час, і ти вистежиш Шер Хана, як він вистежував тебе.

- А що скаже Зграя? - спитав батько Вовк.

У Законі Джунглів чітко сказано, що кожен вовк, завівши власну сім'ю, може покинути Зграю. Та коли його вовченята трохи підростуть, він мусить привести їх на Раду Зграї, яка збирається щоразу, коли місяць уповні, і показати їх усім вовкам. Потім вовченята можуть гуляти, де їм заманеться, і поки вони не вполюють свого першого оленя, нікому з дорослих вовків не дозволяється робити шкоди вовченяті. Якщо вбивцю буде спіймано, його скарають на смерть. Поміркуй трохи, і ти збагнеш, що так воно й має бути.

Батько Вовк чекав, поки його діти підрости і стали на ноги, і ось одної ночі, коли збиралася Зграя, повів вовченят, Мауглі і Вовчицю на Склею Ради. То був гостроверхий пагорб, усипаний великим камінням, за яким могли б сховатись і сто вовків. Акела,

здоровезний сірий вовк одинак, обраний ватажком Зграї за свою силу та кмітливість, розлігся на скелі. Унизу сиділо більше сорока вовків різного віку та масті – від сивих, мов борсуки, старих одчайдухів, кожен сам один міг здолати буйвола, до чорних трирічних недолітків, які потай гадали, буцімто й їм це також під силу. Вовк одинак був їхнім ватажком уже близько року. Змолоду він двічі потрапляв у вовчу пастку. Якось люди жорстоко побили його і покинули, гадаючи, що він мертвий; тож із людськими звичаями він добре був обізнаний.

На Скелі Ради майже ніхто не розмовляв. Вовченята бавилися посередині, а довкруг сиділи їхні батьки. Подеколи хтось із дорослих вовків підводився, неквапно ступав до якогось вовченяти, пильно дивився на нього і тихо повертався на своє місце. Часом мати підганяла своє вовченя до смуги місячного сяйва, щоб його було видніше. Акела закликав з вершини:

– Ви знаєте Закон, ви знаєте Закон! Дивіться ж, гей, вовки!

І турботливі матері покvapливо відгукнулись:

– Придивляйтеся добре, гей, вовки!

Нарешті – мати Вовчиця нашорошилася, бо черга підійшла до них, – батько Вовк виштовхнув на середину кола Жабеня Мауглі. Гепнувшись додолу, Мауглі засміявся і почав бавитись камінцями, що виблискували в місячному світлі.

Акела жодного разу не підвів голови, що лежала на передніх лапах, лише час від часу скавулів:

– Дивіться ж, гей, вовки!

За скелею вчулося приглушене гарчання Шер Хана:

– Дитина моя. Віддайте її мені! Нащо Вільному Народу людське дитя?

Акела навіть вухом не повів. Він лише мовив:

– Дивіться ж, о вовки! Нащо Вільному Народу коритися чужій волі? Дивіться добре!

Вовки загарчали усі заразом, і один з чотирирічних недоростків у відповідь Акелі повторив слова Шер Хана:

– Нащо Вільному Народові здався підкидьок?

Закони Джунглів свідчать, що коли зчиниться суперечка про те, чи можна прийняти когось до Зграї, то за нього мають заступитись хоча б двоє вовків, окрім батька й матері.

– Хто за цю дитину? – спитав Акела. – Хто з Вільного Народу прохає слова?

Ніхто не відповів, і мати Вовчиця приготувалася до бою, який міг бути для неї останнім.

І цієї миті звівся на задні лапи і загарчав звір іншої породи, присутній на Раді Зграї, – Балу, вайлуватий бурий ведмідь, який навчав вовченят Закону Джунглів, він блукав, де хотів, бо споживав самі лише горіхи, мед та коріння.

– Людська дитина? Чом би й ні? – сказав він. – Я за дитину. Вона нікому не зашкодить. Я не вмію красно говорити, та кажу правду. Нехай малий бігає у Зграї. Візьмемо його вкупі з іншими. Я сам його навчатиму.

– Нам потрібен іще хтось, – мовив Акела. – Балу своє слово сказав, а він учитель

наших дітей. Хто ще буде говорити, окрім Балу?

На коло лягла чорна тінь. То була пантера Багіра, чорнюща, мов чорнило, але подекуди з цятками, котрі, як в усіх пантер, прозирали на її шкірі, наче світлий візерунок на дорогій тканині. Усі в джунглях знали Багіру, і ніхто б не захотів ворогувати з нею, бо вона була хитра, як Табакі, хоробра, як дикий буйвол, і люта, як поранений слон. Та голос у неї був солодкий, мов дикий мед, а хутро м'яке, як шовк.

- О Акело, і ти, Вільний Народе, - замуркотіла вона, - я не маю жодних прав на вашій нараді, але в Законі Джунглів сказано, що коли зайде суперечка за когось із дитинчат, то життя цього дитинчати можна викупити. І в Законі не сказано, кому можна і кому не можна платити викуп. Адже так?

- Справді так! - заявили завжди голодні молоді вовки. - Послухаймо Багіру! За дитину можна взяти викуп. Так каже Закон.

- Я знаю, що не маю права говорити тут, отож прошу вашого дозволу.

- Говори! - загукали двадцяті голосів водночас.

- Не слід убивати голошкірого малюка. До того ж, він стане вам за чудову іграшку, коли трохи підросте. Балу за нього заступився. А я додам до слів Балу ще й жирного буйвола, щойно впольованого за півмилі звідси, якщо ви приймете людську дитину до Зграї, як то велить Закон. Хіба вже це так обтяжливо?

Тут зчинився галас - десятки голосів загукали разом:

- Авжеж! Він однаково помре під час зимових дощів. Або його спалить сонце. Що нам може вдіяти голе Жабеня? Нехай собі бігає у Зграї. То де ж буйвіл, Багіро? Ми приймаємо дитину!

І потім пролунав глухий голос Акели:

- Дивіться добре, о вовки, дивіться добре!

А Мауглі сидів собі й безжурно бавився камінцями і навіть не зважав, що вовки по черзі підходили та оглядали його. Нарешті усі подалися зі скелі за вбитим буйволом, і лишилися тільки Акела, Багіра, Балу і сім'я Жабеняти Мауглі. Шер Хан усе ще нетямився в кущах - він страшенно розлютився, що Мауглі не віддали йому.

- Авжеж, реви собі, скільки заманеться! - промурчала Багіра у вуса. - Це Жабеня колись ще змусить тебе заспівати іншої - або я зовсім не розуміюся на людях.

- Ми вчинили добре! - сказав Акела. - Люди і їхні діти дуже кмітливі. Колись він зможе нам допомогти.

- Так, допомогти в тяжкі часи, бо ніхто не може бути ватажком Зграї вічно, - мовила Багіра.

Акела не відповів нічого. Він думав про ті лихі часи, які настають для кожного ватажка Зграї, коли він втрачає силу. Вовки вбивають його, зовсім охлялого, і новий ватажок заступає його місце, щоб колись теж бути вбитим.

- Візьми дитину, - сказав він батькові Вовку, - і виховай її, як належить виховувати синів Вільного Народу.

Так Жабеня Мауглі прийняли до Сіонійської Зграї - за буйвола і за слово Балу.

А тепер ви маєте проминути років десять чи одинадцять і просто уявити собі

дивовижне життя, що очікувало Мауглі серед вовків, бо про всі його пригоди можна було б написати чимало книжок. Він ріс разом із вовченятами, хоча вони, звісно, стали зрілими вовками набагато раніше, ніж він став дорослим хлопцем, і батько Вовк навчав його всього, що знав сам, та ще й пояснював усе, що відбувалося довкола. І тому шурхіт кожної стеблинки у траві – і кожен подих ласкавого нічного леготу, і крик сови над головою, і лопотіння кажана, що зачепився кігтем за гілку, і плюскіт дрібної рибинки у ставку – були для нього не менш важливі, ніж ділові справи для власника великої контори. Коли він не вчився, то дрімав на сонечку, підживлювався чимось і засинав знову. Коли він хотів помитись чи трохи освіжитись, він купався у лісових озерах; коли праглося скуштувати меду (він дізнався від Балу, що мед та горіхи смакують не гірше від сирого м'яса), він залазив на дерево – Багіра навчила його це робити. Бувало, вона вмоється на гілці і гукає:

– Ану, ходи сюди, Малий Братику!

Спершу Мауглі просто чіплявся за гілки, як лінивець (є таке звірятко), а потім наловчився сміливо стрибати з однієї гілки на іншу, як мавпеня. На Скелі Ради, під час зборів Зграї, для нього теж знаходилося місце. Там він помітив, що жоден з вовків не може витримати його прискіпливого погляду, і тоді він для розваги став пильно вдивлятися у вовків. Часом йому доводилося витягати скіпки з лап своїх друзів, бо вовкам дуже дошкуляють реп'яхи та колючки. Вночі він спускався з пагорбів на зорані поля і роздивлявся на людей у сільських хатинах, але довіри до них не мав. Багіра якось показала йому скриньку із засувкою, так ретельно сховану в заростях, що Мауглі ледь не втрапив до неї, і сказала, що це пастка. Понад усе він любив забиратися з Багірою в самісіньку гущавину лісу, спати там весь день, а вночі стежити, як Багіра іде на лови. Вона полювала будь яку дичину, коли була голодна. Мауглі робив так само. Та коли він трохи підріс і почав дещо розуміти, Багіра наказала йому не чіпати домашню худобу, бо за нього сплатили викуп Зграї, убивши буйвола.

– Усе, що є в джунглях, – твоє, – казала Багіра. – Можеш вполювати будь яку здобич, яка тобі під силу Але заради того буйвола, котрий послугував викупом, ти не повинен чіпати домашню худобу – ні молоду, ні стару Такий Закон Джунглів.

І Мауглі запам'ятав це раз і назавжди.

Отак він зростав – сильним, яким і мусить бути хлопець, що вивчає все потрібне, навіть не знаючи, що навчається, і думає лише про те, як здобути їжу.

Якось мати Вовчиця сказала йому, що Шер Ханові не можна вірити і що колись він повинен буде вбити Шер Хана. Вовчєня ніколи б не забуло сказаного, а Мауглі забув – адже він був усього лише малюком, хоч і вважав себе вовком і називав би себе так, якби вмів розмовляти людською мовою.

Шер Хан весь час лишався небезпечним для нього, бо Акела з віком ставав немичним, а кульгавий тигр уже встиг заприятелювати з усіма молодими вовками Зграї. Вони ходили за ним слідом і підбирали за ним недоїдки. Акела нізачо не дозволив би цього, якби мав таку владу, як раніше. А Шер Хан усе нахвалював вовченят і не йняв віри, як це такі хоробрі молоді мисливці слухаються старого слабкого вовка і людського

покидька. "Я чув, - казав Шер Хан, - що на Раді ви і в очі йому дивитись не смієте". І молоді вовки сердито гарчали та шкірили зуби у відповідь.

Багіра все чула і бачила, до того ж їй було ще багато чого відомо; і кілька разів вона прямо казала Мауглі, що колись Шер Хан його вб'є. Та Мауглі тільки сміявся:

- У мене є Зграя і ти. Та й Балу, хоч який лінивий, за мене стане горою. Чого ж мені боятися?

Якогось жаркого дня Багірі спало на думку дещо. Може, вона щось від когось почула, може, їй сказав про це дикобраз Сахі, - хай там як, та коли вони з Мауглі зайшли в гущавину лісу і хлопець розлігся, вмостивши голову на лискучій чорній спині пантери, вона сказала йому:

- Малий Братику, ти не забув, скільки разів я казала тобі, що Шер Хан - твій ворог?

- Авжеж, ти це повторювала стільки разів, скільки горіхів на цій пальмі, - відповів Мауглі (звісно, рахувати він не вмів). - Ну то й що? Мені страх як хочеться спати, Багіро. А Шер Хан - то просто довгий хвіст і дурний оглушливий голос, як у павича Мора.

- Не час зараз спати! Це знає Балу, і я теж, і вся Зграя знає про це, найдурніший олень, і той знає! І Табакі казав те саме.

- Справді! - пхикнув Мауглі. - Табакі недавно прибіг до мене і наговорив усіляких дурниць, мовляв, що я голе цуценя і не здатен навіть вирити земляний горіх. Ну то я схопив його за хвіст і стукнув разів зо два об пальму, щоб навчився бути чемним.

- Ти зробив дурницю. Табакі хоч і пліткар, та може сказати багато такого, що тебе стосується. Розплющ очі, Малий Братику! Шер Хан поки що не сміє зачіпати тебе у джунглях, та не забувай, що Акела дуже старий. Ще трохи - і настане день, коли він не зможе вполювати буйвола, і тоді він більше не буде ватажком зграї. Ті вовки, що бачили тебе на Скелі Ради, теж постаріли, а молодих кульгавий тигр намовляє, що людській дитині не місце у вовчій Зграї. А ти скоро станеш людиною.

- А що таке людина? Хіба їй не можна бігати зі своїми братами? - спитав Мауглі. - Я народився у джунглях, я жив за Законом Джунглів, і у Зграї нема такого вовка, якому б я не витягав колючок із лап. Усі вони мої брати!

Багіра випросталася на повен зріст і примружила очі.

- Малий Братику, - муркнула вона, - торкнися мене отут під щелепою.

Мауглі простяг свою міцну смагляву руку і на шиї Багіри під ніжним хутром намацав дужі м'язи і невеличку залисинку.

- Ніхто у джунглях не знає, що я, Багіра, маю такий знак - слід від нашійника. Але я народилася серед людей, Малий Братику, і з поміж людей вмерла моя мати - у королівському звіринці, в Удайпурі. Ось чому я сплатила за тебе викуп на Раді, коли ти був ще голим малюком. Так, я теж народилася серед людей. Змалку я не бачила джунглів. Мене годували в залізній клітці із залізної миски, та якось уночі я відчула, що я - Багіра, пантера, а не людська іграшка. Одним ударом лапи я зламала дурний замок і втекла. Оскільки я знаю людські звичаї, у джунглях мене бояться більше від Шер Хана. Хіба ж ні?

- Авжеж, - сказав Мауглі, - усі в джунглях бояться Багіри, усі, окрім Мауглі.

- Ох ти ж, людське дитинчатко, - лагідно пригорнула його пантера. - Як я колись повернулася до своїх джунглів, так і ти мусиш зрештою повернутися до людей, до своїх братів - якщо тебе не вб'ють на Раді.

- Навіщо комусь мене вбивати? - спитав Мауглі.

- Поглянь на мене, - мовила Багіра. Мауглі пильно подивився їй в очі.

Велика пантера не витримала його погляду і відвернулася.

- Ось навіщо, - сказала вона і поворушила лапою листя. - Навіть я не можу дивитися тобі в очі, а я ж народилася серед людей і люблю тебе, Малий Братику. А хтось ненавидить тебе за те, що не може витримати твого погляду, за те, що ти розумний, за те, що ти витягаєш їм колючки з лап, за те, що ти людина.

- Я всього цього не знав, - похмуро відповів Мауглі і насупив густі чорні бровенята.

- А що велить Закон Джунглів? Спершу вдар, а тоді озивайся. Вони впізнають у тобі людину, бо ти необачний. Тож будь розсудливим! Серце підказує мені, що коли Акела схибить на найближчих ловах - а йому стає все важче полювати, - вовки більше не слухатимуться ні його, ні тебе. Вони зберуться на Скелі Ради, та ще й весь Народ Джунглів, і тоді... тоді... Ні, я знаю, що робити! - скрикнула Багіра і схопилася з місця. - Біжи швидше вниз, у долину, де людські хати, і візьми там Червону Квітку. Тоді в тебе буде заступник дужчий, ніж я, і Балу, і ті вовки Зграї, що тебе люблять. Візьми Червону Квітку!

Так Багіра називала вогонь, бо жоден звір у джунглях не вимовить його справжню назву. Звірі страшенно бояться вогню і вигадують будь яке назвисько, аби лише не сказати істинного.

- Червону Квітку? - сказав Мауглі. - Вона виростає побіля хат надвечір. Я її здобуду.

- Оце таки людська дитина! - мовила Багіра з гордістю. - Не забудь, вона росте в малих горщиках. Дістань її чимшвидше і тримай під рукою, поки не знадобиться.

- Гаразд! - сказав Мауглі. - Я піду. А ти певна, моя Багіро, - і він обняв її за шию і зазирнув у великі очі пантери, - ти певна, що все це лихо - від Шер Хана?

- Атож, клянуся зламанним замком, що звільнив мене, Малий Братику!

- Тоді клянуся буйволом, що був мені викупом, я віддячу Шер Ханові сповна, а може, й із горою, - сказав Мауглі і побіг геть.

- Ось така людина! От і проглянуло людське, - мовила Багіра, лягаючи знову. - Ох, Шер Хане, у лиху годину ти надумався полювати на Жабеня багато років тому!

А Мауглі був уже далеко звідси. Він мчав стрімголов, і серце в нього калатало. Він добіг до печери вже у вечірньому тумані, спинився, щоб трошки віддихатись, і поглянув униз, у долину. Вовчат не було вдома, але мати Вовчиця, ледве зачувши подих свого Жабеняти, зрозуміла, що він чимось схвилюваний.

- Що трапилось, синку? - спитала вона.

- Просто дурні балачки Шер Хана, - відповів він. - Сьогодні я полюватиму на людській землі.

І він подався через кущі вниз, до річки у видолинку, та враз спинився, почувши виття Зграї на ловах. Почув він і ревіння зацькованого оленя, і його тяжке дихання, коли олень приготувався боронитись. Потім долинуло злісне гарчання молодих вовків.

- Акело! Акело! Нехай вовк одинак покаже свою силу! Пропустіть ватажка Зграї! Стрибай, Акело!

Мабуть, вовк одинак стрибнув і схибив, бо Мауглі почув клацання його зубів, а потім - коротке вищання, коли олень збив Акелу з ніг ударом копита.

Мауглі не став чекати і рвонувся вперед. За мить він добіг до зораних полів поблизу села, а виття вдалині помалу стихло.

- Багіра казала правду, - прошепотів він і захекано влігся на купу трави під вікном хатини. - Завтрашній день буде вирішальним - і для мене, і для Акели.

Потім припав обличчям до вікна і задивився на вогонь у печі. Він бачив, як сільська жінка встала вночі і підкинула у вогонь якісь чорні камінці, і коли розвиднілося і над землею заklubочив вогкий білий туман, він побачив, як малий хлопець узяв горщик, обплетений лозою і вимазаний глиною зсередини, наповнив його приском із печі і, загорнувши у ковдру, пішов з ним до кошари.

- Оце і все? - мовив Мауглі. - Ну, коли дитина це вміє, то мені нема чого боятись.

Він завернув за ріг назустріч малому, вихопив горщик у нього з рук і вмить зник у тумані, а хлопець заплакав з переляку.

- Люди дуже схожі на мене, - сказав Мауглі, роздмухуючи жар, як то робила жінка. - Якщо я оце не підгожую, то воно помре.

І Мауглі накидав на червоні жарини хмизу та сухої кори.

На півдорозі до гори він зустрів Багіру. Ранкова роса блищала на її шкурі, мов місячне сяйво.

- Акела схибив, - сказала пантера. - Вони б убили його ще вночі, але їм потрібен ти. Вони шукали тебе на пагорбі.

- Я був на зораному полі. Я готовий. Поглянь. - І Мауглі підняв над головою горщик із жаром.

- Чудово! Слухай, я бачила, як люди тицяють туди суху гілку, і на її кінці палає Червона Квітка. Ти не боїшся?

- Ні! Чого мені боятись? Я пам'ятаю - якщо це не сон, - що коли іще не був вовком, часто лежав біля Червоної Квітки, і мені було так тепло і добре...

Увесь день Мауглі просидів у печері. Він сидів біля горщика з жаром і тицяв досередини сухе галуззя, щоб побачити, що з того вийде. Врешті решт він знайшов потрібну гілку, і ввечері, коли Табакі підбіг до печери і дуже грубо гавкнув, що Мауглі треба йти на Склею Ради, він засміявся так знущально, що Табакі втік. І тоді Мауглі, так само сміючись, рушив до Склі Ради.

Акела, вовк одинак, лежав біля свого виступу на знак того, що місце ватажка тепер вільне, а Шер Хан зі своїми підгавкувачами походжав туди сюди, і вигляд у нього був дуже вдоволений. Багіра лягла поруч із Мауглі, а він тримав між колін горщик із жаром. Коли всі зібралися, Шер Хан виступив наперед. Він ніколи б не посмів так

зробити, якби Акела був при силі.

- Він не має права! - прошепотіла Багіра. - Не бійся і скажи. Цей сучий син злякається.

Мауглі звівся на ноги.

- Вільний Народе! - вигукнув він. - Хіба Шер Хан - ватажок Зграї? Хіба тигр може бути нашим ватажком?

- Місце ватажка ще вільне, а мене попрохали виступити... - почав було Шер Хан.

- Хто тебе прохав? - вигукнув Мауглі. - Хіба ми шакали, щоб плазувати перед людоджером? Згряя обере ватажка сама, а зайди тут ні до чого!

Зчинився галас. "Мовчи, людський покидьку!" "Ні, хай говорить! Він шанує наш Закон!" Зрештою старі вовки загарчали: "Хай говорить Мертвий Вовк!"

Коли ватажок Зграї схибить на полюванні, його називають Мертвим Вовком аж до смерті, яка після цього вже не забариться.

Акела поволі звів сиву голову:

- Вільний Народе і ви, шакали Шер Хана! Я дванадцять років водив вас на лови, і за ці роки жоден з вас не втрапив у пастку і не був скалічений. А ось тепер я схибив. Ви знаєте, як це було зроблено. Знаєте, що мені назустріч випустили дужого оленя, щоб усі побачили мою слабкість. Це була хитра витівка. Ви маєте право вбити мене тут, на Скелі Ради. І тому я питаю: хто з вас підійде і вб'є вовка одинака? За Законом Джунглів я можу вимагати, щоб ви підходили поодиноці.

Запанувала тиша. Ніхто з вовків не хотів битися з Акелою на смерть. Потім заревів Шер Хан:

- Нащо нам цей беззубий дурень? Він усе одно здохне! А людський вилупок теж зажився на цім світі. Вільний Народе, він спершу був моєю здобиччю. Тож віддайте його мені! Гидко дивитись - ви всі наче подуріли через нього. Він десять років паскудить у джунглях. Віддайте його мені, інакше я завжди полюватиму тут, а вам і кістки не залишу. Оце людське поріддя, і я ненавиджу його всім серцем!

І більше половини вовків завили:

- Людина! Людина! Нащо нам людина? Хай іде геть, до своїх!

- І збурить проти нас людей по всіх селах? - ревнув Шер Хан. - Ні, віддайте його мені! Він людина, і ніхто з нас не може витримати його погляду.

Акела знову підвів голову і мовив:

- Він їв разом з нами. Він спав разом з нами. Він заганяв для нас здобич. Він жодного разу не порушив Закон Джунглів.

- І це ще не все. Коли його приймали до Зграї, я віддала за нього буйвола. Може, буйвіл - це дрібниця, за яку не варто битись, але честь Багіри того варта, - промурчала Багіра тихо й спокійно.

- Буйвіл, відданий десять років тому! - завилла Згряя. - Що нам до кісток, які уже давно зотліли!

- Або до того, щоб тримати свою обіцянку? - мовила Багіра, і її білі зуби зблиснули.
- Авжеж, недаремно ви називаєтеся Вільним Народом!

- Жодна людська дитина не може жити з Народом Джунглів! - заревів Шер Хан. - Віддайте його мені!

- Він ваш брат, хоч і не по крові, - повів далі Акела, - а ви хочете вбити його тут! Мабуть таки, я зажився на світі! Дехто з вас полює на домашню худобу, інші, я чував, слідом за Шер Ханом нишпорять вночі по селах і крадуть людських дітей. Отож я знаю, що ви боягузи, і звертаюсь зараз до боягузів. Я скоро помру, і моє життя нічого не варте, а то б я віддав його за людську дитину. Та заради честі Зграї, про яку ви встигли забути без ватажка, я даю вам слово, що не кинусь на жодного з вас, коли прийде моя остання година - якщо ви дозволите людській дитині піти до своїх. Я помру без бою. Це збереже для Зграї щонайменше три життя. Більше я нічого не можу вдіяти, та якщо хочете, врятую вас від ганьби - вбити брата, який нічим не завинив, брата, якого прийняли до Зграї за Законом Джунглів.

- Він людина!.. Людина!.. Людина!.. - завили вовки.

І більше половини стали на бік Шер Хана, який нетерпляче бив землю хвостом.

- Тепер усе залежить від тебе, - сказала Багіра Мауглі. - Нам лишається тільки стати до бою.

Мауглі випростався на весь зріст, тримаючи в руках горщик. Потім він потягнувся і позіхнув просто на Раду, хоч душа його палала від гніву та обурення - адже вовки, за своїм потаємним звичаєм, ніколи не виказували Мауглі своєї ненависті.

- Гей, ви! - закричав він. - Цей собачий гавкіт ні до чого! Ви вже стільки разів називали мене людиною (а з вами я б на все життя лишився вовком), що тепер я й сам відчуваю - це таки правда. І я буду називати вас не братами, а собаками, як і слід людині робити. А чого ви хочете і чого не хочете - це мені байдуже! І щоб ви це краще втямили, я, людський син, приніс сюди Червону Квітку, якої ви, собаки, боїтеся!

Він жбурнув горщик на землю, розжарені вуглини запалили сухий мох, і він зайнявся яскравим полум'ям. Уся Рада, побачивши вогонь, кинулася хто куди. Мауглі тицьнув у полум'я суху гілку, а потім замахав нею в повітрі, щоб розігнати переляканих вовків.

- Ти тепер ватаг, - прошепотіла Багіра. - Врятуй Акелу від смерті. Він завжди був твоїм другом.

Акела, суворий старий вовк, що ніколи за життя не прохав ні в кого жалю, подивився благальним поглядом на Мауглі, який стояв із гілкою, голий, із розсипаним по плечах чорним волоссям, і чорні тіні миготіли навколо нього.

- Отак! - мовив Мауглі, повільно роззирнувшись довкола. - Тепер бачу, що ви собаки. Я йду від вас до мого народу - якщо це справді мій народ. Тепер мені немає вороття до джунглів, і я мушу забути вашу мову і вашу дружбу, але я ніколи не буду таким жорстоким, як ви. Я був вам справжнім братом, хоч і не по крові, і тому обіцяю, що коли стану людиною серед людей, не зраджу вас, як ви зрадили мене. - Він копнув багаття ногою, і вгору полетіли іскри. - Між нами, вовками Зграї, не буде війни. Та перш ніж піти, я маю сплатити борг.

Мауглі ступив туди, де сидів Шер Хан, тупо вирячившись на вогонь, і схопив його за

китицю на підборідді. Багіра про всяк випадок пішла слідом.

- Гей, підлий пес! - закричав Мауглі. - Ану встань, коли з тобою говорить людина, а то обсмалю тобі шкуру!

Шер Хан прищулив вуха до голови і заплющив очі, бо вогняна гілка була дуже близько.

- Цей кровожер казав, що уб'є мене на Раді, бо не встиг убити змалку... Ага! Отак ми лупцюємо шельму, коли стаємо людьми! Спробуй но ворухнути вусом, Кульгавий, і я запхну Червону Квітку тобі в пельку!

Він лупцював Шер Хана по голові палаючою гілкою, і тигр ревів і вищав, ледь живий від страху.

- Тьху! А тепер геть звідси, обсмалений котяро! А ви зятяйте: коли я знову прийду на Склею Ради, то прийду так, як личить людині - і зі шкурою Шер Хана на голові! А тепер от що: Акела може жити, як схоче. І ви його не вб'єте, бо я цього не дозволю. Я не думаю, що ви тут отак сидітимете, висолопивши язика, буцімто якесь шановне панство, а не жалюгідні пси, котрих я зараз прожену геть! Отак! Геть!

Гілка палала жарким полум'ям, Мауглі нещадно лупцював нею вовків, і вони з виском кинулися навітки. Врешті решт на скелі лишилися тільки Акела, Багіра і ще з десятеро вовків, які стали на бік Мауглі. І тоді щось обпекло Мауглі зсередини, як досі ще не бувало із ним. Йому забило подих, він заплакав, і по обличчі в нього потекли сльози.

- Що це? Що це таке? - плакав він. - Я не хочу покидати джунглів, я не знаю, що зі мною сталося. Я вмираю, Багіро?

- Ні, Малий Братуку, це просто сльози, таке буває з людьми, - мовила Багіра. - Тепер я знаю, що ти вже не дитина. Тепер тобі немає дороги у джунглі. Нехай сльози течуть, Мауглі. Це просто сльози.

І Мауглі сидів і плакав так, наче в нього рвалося серце, бо плакав він уперше в житті.

- О тепер я піду до людей, - сказав він. - Але спершу попрощаюся з матір'ю.

І він пішов до печери, де мати Вовчиця жила з батьком Вовком, і заплакав, зарившись лицем у її шерсть, а четверо вовченят жалібно скарчали.

- Ви мене не забудете? - спитав Мауглі.

- Ніколи, поки можемо йти по сліду! - відповіли вовченята. - Приходь до підніжжя гори, коли станеш людиною, і ми будемо говорити з тобою. Або прийдемо в поле і вночі пограємось разом.

- Приходь скоріше! - сказав батько Вовк. - О мудре Жабеня, приходь скоріше, бо ми з матір'ю вже старі.

- Приходь скоріше, мій голий синочку, - сказала мати Вовчиця. - Знай, людська дитино, я люблю тебе більше од моїх власних дітей.

- Я прийду неодмінно, - сказав Мауглі. - Прийду, щоб прикріпити шкуру Шер Хана на Склею Ради. Не забувайте мене! Скажіть усім у джунглях - нехай мене не забувають!

Вже заяснів світанок, коли Мауглі сам один спустився з пагорба в долину,
назустріч тим дивним створінням, що звуться людьми.

Мисливська пісня Сіонійської Зграї

Світає, і в лісі олень закричав –

Раз, іще раз та й знов!

До озер, до далеких озер він помчав,

Та я його вистежив, слід розгадав –

Раз, іще раз та й знов!

Світає, і в лісі олень закричав –

Раз, іще раз та й знов!

А вовк слідопит розвідав усе

І звістку до зграї вмить принесе –

Раз, іще раз та й знов!

Світає, і в лісі вовк заспівав –

Раз, іще раз та й знов!

Він полює тихцем, не лишає слідів

На стежинах нічних, серед темних лісів.

Хай джунглі слухають вовчий спів

Раз, іще раз та й знов!